

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Η Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων καλεί το κράτος να ανταποκριθεί ολοκληρωμένα στις υποχρεώσεις του έναντι όλων των ατόμων με αναπηρίες και να αναθεωρήσει το σύστημα αξιολόγησης, τις πολιτικές και τα Σχέδια επιδοματικών παροχών που εφαρμόζει, ώστε να τερματιστεί ο περιορισμός δικαιωμάτων, οι υφιστάμενες ανισότητες και οι ανεπάρκειες που εξευτελίζουν και διχάζουν τα άτομα με αναπηρίες.

Διερωτόμαστε για το σκοπό τελικά των επιδομάτων που με επίσημες δηλώσεις τους, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων είχαν υποσχεθεί στα άτομα με αναπηρίες σε μία χώρα που δεν παρέχει οτιδήποτε άλλο εκτός από κάποια πενιχρά επιδόματα σε, αφενός, συγκεκριμένες και αφετέρου, χοντροκομμένα καθορισμένες, κατηγορίες ανάπηρων πολιτών, στις οποίες πρέπει να αποδείξουν ότι ανήκουν προκειμένου να τα δικαιούνται. Απορούμε γιατί η «αναπηρία» τους δεν θεωρείται αρκούντως «σοβαρή», τη στιγμή που τα εμπόδια και ο αποκλεισμός που αντιμετωπίζουν είναι σοβαρός, ολικός και μόνιμος, χωρίς κάποια ένδειξη/προοπτική για βελτίωση. Απορούμε για τους λόγους που κάποια επιδόματα δεν ισχύουν για τους κάτω των 12 και τους άνω των 65 ετών – δεν γίνεται να είσαι ηλικιωμένος και ανάπηρος μαζί ή να είναι εν ζωή παιδιά με κινητική αναπηρία κάτω των 12;- Απορούμε επίσης που υπάρχουν αξιολογήσεις που δεν εστιάζουν στους τρόπους με τους οποίους εμποδίζεται το κάθε άτομο να ζει τη ζωή που επιλέγει αλλά, λίγο ή πολύ εξαντλούνται σε μια διαδικασία που καλεί το άτομο να αποδείξει εάν κάνει ένα ή τρία ή πέντε βήματα ή αν είναι σε θέση να διακρίνει σημεία και αριθμούς στον πίνακα «οπτότυπα του Snellen».

Καταγγέλλεται η σοβαρή ανεπάρκεια των νομοθεσιών, σχεδίων και πολιτικών που διέπουν τόσο τις επιδοματικές παροχές που η χώρα μας αποφάσισε να διαθέτει όσο και τις ίδιες τις διαδικασίες αξιολόγησης που εφαρμόζονται, οι οποίες σχεδιάστηκαν και αποφασίσθηκαν για τα άτομα με αναπηρίες χωρίς τα άτομα με αναπηρίες και δεν θεμελιώνονται στα ανθρώπινα και εγγενή για όλους δικαιώματα.

Οι περιπτώσεις αυτές αξιολογούνται είτε από το νεοσύστατο Σύστημα Αξιολόγησης της Αναπηρίας και της Λειτουργικότητας (στην περίπτωση του ΕΕΕ) είτε από ιατροσυμβούλια (στην περίπτωση Σχεδίων επιδοματικών παροχών) και τα δύο εκ των οποίων λειτουργούν υπό την εποπτεία του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρία. Το Τμήμα αυτό ουδέποτε υιοθέτησε επίσημα ούτε και εφαρμόζει στην πράξη τη φιλοσοφία της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, του πιο ολοκληρωμένου και σύγχρονου χάρτη δικαιωμάτων, που δεσμεύει την Κυπριακή Δημοκρατία να εγκαταλείψει νομοθεσίες και πολιτικές που είναι ανεπαρκείς ή επιβλαβείς ή/και με τις οποίες συντηρούνται στερεότυπα και προκαταλήψεις για τα άτομα με αναπηρίες ώστε να διασφαλίσει πλήρως την αξιοπρεπή και ανεξάρτητη τους διαβίωση, ανεξάρτητα από το βαθμό αναπηρίας, το φύλο ή την ηλικία τους.

Για λογαριασμό της περιοριστικής νομοθεσίας του ΕΕΕ, παιδιά με εγκεφαλική παράλυση ή με αυτισμό δεν αναγνωρίζονται ως άτομα με «σοβαρή ή ολική αναπηρία», άτομα με αισθητηριακές, κινητικές ή ψυχοκοινωνικές αναπηρίες τα οποία αντεπεξέρχονται με σχετική άνεση στην καθημερινότητά τους βαφτίζονται «λειτουργικά» και απορρίπτονται ή κινδυνεύουν να απορριφθούν, ενώ οι πολλαπλές αναπηρίες σπάνια φαίνεται να καταγράφονται (περιπτώσεις αυτισμού που περιλαμβάνουν ψυχική, νοητική ή ακουστική αναπηρία).

Από την άλλη, παιδιά κάτω των 12 ετών και άτομα άνω των 65 ετών δεν έχουν πρόσβαση στο επίδομα βαριάς κινητικής αναπηρίας καθότι προσκρούουν σε ένα αυθαίρετο, ξεπερασμένο ηλικιακό κριτήριο, το οποίο δεν έχει ακόμα καταργηθεί στο σχετικό Σχέδιο, παρά τις υποδείξεις των δικαστικών αποφάσεων και του ΟΗΕ προς την Κύπρο για αποφυγή των ηλικιακών διακρίσεων. Την ίδια ώρα και ενώ η στήριξη και η φροντίδα είναι αναγκαία για άτομα με παραπληγία, τετραπληγία ή άτομα με κινητικές, νοητικές, ψυχικές ή αισθητηριακές αναπηρίες, Σχέδια για επιδόματα φροντίδας υπάρχουν μόνο για εκείνα τα άτομα που κρίνονται από τα ιατροσυμβούλια του ΤΚΕΑΑ παραπληγικά ή τετραπληγικά ενώ τα υπόλοιπα αποκλείονται και αναγκάζονται να αρκούνται σε πολύ χαμηλότερα ποσά παροχών για τη φροντίδα, μέσω διαφορετικής υπηρεσίας. Δεν είναι τέλος λίγες οι φορές που οι καταγγελλόμενες αξιολογήσεις θέτουν τα άτομα σε εξευτελιστικές διαδικασίες, αφού, αντί να ερωτώνται για τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητα που επιλέγουν, -ως θα έπρεπε βάσει της προσέγγισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της Σύμβασης- γίνονται δέκτες πίεσης να σηκωθούν και να κάνουν μερικά βήματα ή να παραθέσουν τα όσα μπορούν και δεν μπορούν να κάνουν προκειμένου να απορριφθούν με μεγαλύτερη ευκολία.

Ως αποτέλεσμα, πολλοί συμπολίτες μας συνεχίζουν να τίθενται εκτός του συστήματος πρόνοιας ή αναγκάζονται να αρκούνται σε παροχές που δεν αντικατοπτρίζουν τις υποχρεώσεις του κράτους να διασφαλίζει αφενός ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο για όλα τα άτομα με αναπηρία και αφετέρου την ανεξάρτητη διαβίωσή και ουσιαστική ενσωμάτωσή τους στην κοινότητα.

Στο σύνολό τους οι καταγγελίες αυτές δίνουν ένα κοινό μήνυμα: οι διαδικασίες και οι πολιτικές των επιδομάτων αυτών δεν αποβλέπουν στο να εξυπηρετήσουν τα άτομα με αναπηρία αλλά αποτελούν δυσάρεστη για το κράτος υποχρέωση η οποία υλοποιείται για περιορισμένες υποκατηγορίες κατηγοριών ατόμων με αναπηρίες με σκοπό την οικονομική περισυλλογή και όχι την εξυπηρέτηση των δικαιωμάτων τους. Αν πραγματικά είχαν σκοπό την εξυπηρέτηση των δικαιωμάτων τους, θα εστίαζαν στις θέσεις των ίδιων των ατόμων, στην πραγματική απόσταση μέχρι την ισότιμη συμμετοχή και άσκηση των δικαιωμάτων τους ώστε να γίνονται όλο και πιο ίσοι, ανεξάρτητοι και παρόντες στην κοινωνία μας.

Και μαζί με όλα αυτά, τα λίγα επιδόματα που διατίθενται, μετατρέπονται σε έπαθλο για τους λίγους και αναγκάζουν τα άτομα με αναπηρίες να μετρούν και να συγκρίνουν τις αναπηρίες και τις καθημερινότητες τους. Κι όμως, ένα τόσο ετερόκλητο σύνολο θα πρέπει να υποστηρίζεται και όχι να καλείται να εντοπίσει τις διαφορές του. Κάθε άνθρωπος με αναπηρία είναι, εξάλλου τόσο διαφορετικός όσο και η υπόλοιπη κοινωνία στο σύνολο της. Τα επιδόματα θα πρέπει να έχουν ως αναφορά τις ελλείψεις του κράτους σε όλους τους τομείς, σε υπηρεσίες, σε προσβασιμότητα, σε νοοτροπίες και

συμπεριφορές. Τις ελλείψεις είναι που χρειάζεται να μετράμε και όχι τις αναπηρίες. Διότι μία αναπηρία που κατά το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες είναι «ελαφριά» ή «μέτρια» στην πράξη μπορεί να είναι σοβαρή εάν συνυπολογίσουμε τις ελλείψεις που εμποδίζουν το άτομο με ελαφριά ή μέτρια αναπηρία να ασκεί τα δικαιώματά του και να συμμετέχει στην κοινωνία.

Επανελημμένα και τεκμηριωμένα, η ΚΥΣΟΑ έχει απευθυνθεί στις αρμόδιες Κρατικές Υπηρεσίες με τις θέσεις της, ζητώντας τη λήψη των απαραίτητων μέτρων που θα εναρμονίσουν τις επιδοματικές πολιτικές και νομοθεσίες με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Στις πρόσφατες Καταληκτικές Παρατηρήσεις του ΟΗΕ για την Κύπρο, καταδεικνύονται σοβαρά κενά, ελλείψεις, αδυναμίες και στρεβλώσεις όσον αφορά την υιοθέτηση και εφαρμογή από τη χώρα μας μιας προσέγγισης της αναπηρίας που να βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και την υλοποίηση της Σύμβασης γενικότερα στους πλείστους τομείς της ζωής των ατόμων με αναπηρίες: διαβούλευση, κοινωνική συμμετοχή και ενσωμάτωση, μη-διάκριση, προσβασιμότητα, ίση μεταχείριση ενώπιον του νόμου, ανεξάρτητη διαβίωση, εκπαίδευση, υγεία, εργασία και απασχόληση, επαρκές βιοτικό επίπεδο, πρόσβαση στον πολιτισμό, δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κ.ά. Τα όσα πρέπει να γίνουν είναι σαφέστατα και προς αυτή την κατεύθυνση επιβάλλεται να κινηθεί η χώρα μας προτού να είναι αργά και ο αποκλεισμός γίνει ακόμη πιο επιβλαβής για την κυπριακή κοινωνία στο σύνολο της.

Λευκωσία, 19 Σεπτεμβρίου, 2017